

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора економічних наук, професора Ясінецької Ірини Анатоліївни на дисертаційну роботу Мельник Олени Миколаївни на тему «Удосконалення системи стратегічного управління ресурсами переробних підприємств», представлену до захисту у спеціалізованій вченій раді Д 58.052.05 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Вивчення дисертаційної роботи Мельник Олени Миколаївни «Удосконалення системи стратегічного управління ресурсами переробних підприємств» на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, автореферату та наукових праць опублікованих за темою дисертації, дало можливість зробити наступні висновки.

1. Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами.

Результативність кожного із переробних підприємств у Європейсько-трансформаційних умовах господарювання об'єктивно залежить від досконалості моделювання усіх процесів та вибору стратегії й тактики розвитку з врахуванням організаційного інструментарію забезпечення стратегічного управління ресурсами підприємств. Вважається, що стратегія розвитку з врахуванням ресурсної компоненти належить до найважливіших показників, що характеризують ефективність розвитку і впливає на результативність виробництва в цілому. Отже, даний аспект господарювання потребує підвищеної уваги до себе з огляду на існування широкого кола проблемних питань при виборі траєкторії розвитку переробних підприємств.

Вказане передбачає необхідність активної наукової розробки проблем забезпечення системи стратегічного управління ресурсами підприємств, що покликано підвищити ефективність діяльності підприємства з урахуванням дії ресурсних чинників у всіх галузях і сферах суспільного життя та виробництва. В такому контексті тема подана на розгляд дисертаційного дослідження є

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
Вхідний № 1/28 - 932
« 15 » 07 2019 р.
Цягис

безперечно актуальною та своєчасною, адже в сучасних умовах господарювання ресурсна компонента виступає не лише важливим чинником розвитку ринкової економіки, вона є однією з найважливіших складових забезпечення поступального розвитку промислових підприємств, у тому числі переробної промисловості.

В цих умовах, формування інструментарію забезпечення системи управління ресурсами підприємств найефективнішими засобами являє собою не лише один з організаційних механізмів, а й є одним з визначальних важелів економічних перетворень за рахунок ресурсної компоненти, створення та впровадження новацій, новітніх технологій, сучасних методів організації виробництва тощо. Результати ефективної діяльності підприємства, як правило, виражаються у конкретних показниках фінансово-господарської діяльності підприємств, а також слугують підґрунтям для підвищення конкурентоспроможності продукції переробної галузі, виходу товаровиробників на нові, європейські ринки збуту та зростання конкурентоспроможності й прибутковості підприємств, що набуває особливої актуальності в сучасних трансформаційних умовах.

Власне на вирішення цього складного завдання і спрямувала свої наукові дослідження Мельник О.М. В першу чергу, вона зосередила свою увагу на вивченні існуючого теоретичного надбання з досліджуваної тематики, проведенні прикладних досліджень, маючих наметі вдосконалення теоретико-методичних положень та вироблення конкретних рекомендацій щодо подальшого розвитку інноваційної діяльності вітчизняних підприємств з врахуванням дії вищезгаданих чинників.

Таким чином, об'єктивна необхідність наукової розробки окресленої вище проблематики, з врахуванням специфіки української економіки та галузевих особливостей, свідчить про своєчасність та актуальність теми дисертації.

2. Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, темами та напрямками науково-дослідних робіт.

Тема дисертаційного дослідження виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт у межах науково-дослідних тем, які виконувались в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя, у межах чого дисертантом обґрунтовано механізми стратегічного управління ресурсами в процесі фінансово-господарської діяльності підприємств, спрямовані на ефективність господарювання, підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств. В процесі дисертаційного дослідження його авторкою удосконалено організаційно-економічний механізм управління зазначеними вище чинниками у діяльності підприємства, який має забезпечувати ефективність впроваджуваних інновацій та ґрунтуватися на моделюванні даних процесів, удосконаленні управління процесами ефективної діяльності промислового підприємства з використанням ресурсної компоненти. Важливим є також те, що в дисертації виділено та обґрунтовано показники для оцінки ресурсного потенціалу підприємства.

3. Основні наукові положення, висновки і пропозиції, що сформульовані в дисертації, їх новизна, ступінь обґрунтованості та достовірності.

В дисертації «Удосконалення системи стратегічного управління ресурсами переробних підприємств», яка розглядається, сформульовано та обґрунтовано ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, що відзначаються науковою новизною та мають практичну значимість. Основним в цьому аспекті, на думку опонента, є наукова новизна одержаних результатів, яка полягає в обґрунтуванні та розвитку теоретико-методичних основ системи стратегічного управління ресурсами підприємств та науково-практичних підходів з удосконалення організаційних механізмів її реалізації, а також механізму управління ефективністю промислового підприємства за рахунок впливу на відповідні чинники, що базуються на принципах і методах інноватики.

Автором дисертації удосконалено елементи стратегії ресурсного забезпечення діяльності переробного підприємства з урахуванням принципу прийняттого ризику у формі двохстадійного комплексу процедур: оцінки ризику й управління ризиком, та запропоновано алгоритм прийняття рішення з урахуванням ризику ресурсного обмеження, у результаті чого, досягається відображення усіх суттєвих аспектів, пов'язаних з виникненням ризикових ситуацій та їхня мінімізація в процесі прийняття рішень щодо раціонального ресурсокористування. Набув подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат стратегічного управління ресурсами підприємства, який регламентує підпорядкованість управлінських дій та їхнє документальне забезпечення в розрізі вхідної та результатної інформації, що трансформується в ході оперативного, тактичного та стратегічного етапу управління.

Розроблені в процесі дисертаційного дослідження результати становлять методичну базу для формування організаційного інструментарію забезпечення системи управління ресурсами підприємств в умовах реалізації стратегії антикризового управління чинниками ефективної діяльності промислового підприємства.

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та пропозиції є логічними та достатньо обґрунтованими як у теоретико-методичному, так і в практичному плані. Всі вони базуються на загальнонаукових, фундаментальних положеннях економічної теорії, глибокому вивченні та критичному аналізу й узагальненні наукових розробок стосовно проблем стратегічного управління та забезпечення інноваційного розвитку підприємств, та ґрунтуються на використанні положень фундаментальних і прикладних наукових досліджень, здійснюваних у рамках сучасних засобів й методик проведення економічного аналізу на основі статистичної інформації.

Використання значного обсягу офіційної статистичної інформації, а також широкий діапазон загальних і специфічних методів наукового пізнання,

що були застосовані в процесі виконання дисертаційного дослідження, забезпечують достовірність його наукових положень, висновків і рекомендацій.

Інформаційну базу роботи складають 184 використаних її авторкою джерела, список яких подано на 20 сторінках, що включають як нормативно-правові та законодавчі документи, так і праці провідних вітчизняних та зарубіжних науковців із досліджуваної проблематики та роботи методичного характеру.

Достовірність сформульованих та обґрунтованих в дисертаційній роботі теоретичних положень та практичних рекомендацій підтверджується їх апробацією на 10 науково-практичних конференціях та в 8 публікаціях у фахових виданнях, у тому числі й тих, які включені до переліку зарубіжних науково-метричних баз.

4. Зміст та завершеність дисертаційного дослідження, його значення для науки і практики та можливі шляхи використання результатів.

Зміст дисертації охоплює основні аспекти теми, мети та основних завдань дослідження, що сформульовані її автором у вступі.

У першому розділі: «Теоретичні основи системи управління ресурсами переробного підприємства» розглянуто:

- сутнісну характеристику основних понять системи управління ресурсами в умовах стійкого розвитку (с. 27-37);
- принципи формування та використання ресурсної концепції в стратегічному управлінні підприємством (с. 37-63);
- передумови побудови стратегічних засад управління ресурсами переробного підприємства (с. 63-74).

Також подано характеристику та висвітлення сучасного стану досліджуваної проблеми з розкриттям її сутності та змісту, використовуючи оцінки вітчизняних і зарубіжних учених-економістів; а також висвітлено характеристику принципів і закономірностей стратегічного управління ресурсами підприємства та наведено класифікацію чинників, що забезпечують ефективність діяльності підприємств.

Визначено теоретичні засади та сформульовано понятійний апарат за темою дослідження. Подано характеристику напрямів (компонент) розвитку переробних підприємств як складової організаційного процесу економічних реформ. Встановлено компонентні стратегії відповідно до засад ефективного управління.

У другому розділі: «Методичний інструментарій оцінки стану та ефективності використання ресурсів переробних підприємств» розглянуто:

- особливості функціонування системи управління ресурсами переробних підприємств (с. 77-105);
- принципи вибору та обґрунтування показників для оцінки ресурсного потенціалу підприємства (с. 105-121);
- ключові елементи системи матеріальної та моральної зацікавленості у раціональному ресурсокористуванні (с. 121-130);
- вплив ризиків на вибір системи управління ресурсами (с. 130-146).

У названому розділі подається характеристика механізмів стратегічного управління ресурсами підприємств, а також моделі інтеграції, які спрямовані на управління ресурсним потенціалом промислового підприємства. Поряд із тим, надано характеристику організаційних форм і технології реалізації ресурсної стратегії як складових організаційного процесу економічних реформ.

Третій розділ дисертаційної роботи «Удосконалення механізмів стратегічного управління ресурсами підприємства» є конструктивним і розглядає:

- економічні критерії управління ресурсним забезпеченням діяльності підприємства (с. 150-161);
- принципи розробки стратегії ресурсного забезпечення діяльності переробного підприємства (с. 161-178);
- моделювання процесу стратегічного управління ресурсами (с. 178-191);
- особливості створення додаткових каналів надходження потенційних ресурсів підприємств (с. 191-199).

У цьому розділі проаналізовано механізмів стратегічного управління ресурсами підприємства та запропоновано шляхи їх удосконалення на переробних підприємств задля інноваційного розвитку галузі.

Поряд із тим, внесено пропозиції щодо вдосконалення процесу забезпечення стратегічного управління ресурсами підприємств на основі впливу на відповідні чинники.

Результати здійснених досліджень мають прикладне значення, що засвідчують додані до дисертації довідки про використання результатів дисертаційного дослідження Мельник О.М. на виробництві, а також в навчальному процесі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

В подальшому результати дисертаційної роботи, що розглядаються, можуть бути використані у наукових дослідженнях, спрямованих на вдосконалення теоретичних засад пізнання ресурсів підприємств та закономірностей їх еволюції у системі менеджменту, а також при розробці напрямів розвитку та інституційних трансформацій системи ресурсного забезпечення у вітчизняній теорії та практиці. Матеріали поданої на захист дисертації можуть також використовуватись у навчальних закладах при укладенні відповідних курсів з економічних дисциплін.

5. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих наукових працях.

За результатами дисертаційного дослідження Мельник Олени Миколаївни «Удосконалення системи стратегічного управління ресурсами переробних підприємств» опубліковано 18 наукових праць загальним обсягом 5,82 друк. арк., з яких автору належить 5,28 друк. арк., у тому числі: 8 статей – у наукових фахових виданнях (з яких 4 статті – у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз), 10 публікацій за матеріалами міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

У публікаціях автора повністю відображено зміст проведеного дослідження.

Автор дисертаційного дослідження коректно здійснює посилання на список використаних джерел, який містить 184 найменування та офіційні документи. Впровадження результатів дослідження підтверджується відповідними документами. Загалом інформаційна база включає як нормативно-правові та законодавчі документи, так і праці провідних науковців із досліджуваної проблематики, періодичні видання, публікації вітчизняних учених з даної проблематики у наукових фахових виданнях.

6. Дискусійні положення, зауваження та недоліки дисертаційної роботи.

Аналіз дисертаційної роботи свідчить, що не зважаючи на досить високий рівень розробок, вона містить ряд дискусійних положень, а також потребує уточнень для подальшого розвитку окремих творчих ідей автора:

1. Так, у першому розділі (с. 27) надто велика увага приділяється категоріальному апарату. Водночас практично не розглядаються принципи ресурсозбереження як один із перспективних напрямів підвищення ефективності виробництва. На нашу думку, робота значно виграла б, якби автор проаналізувала природні, економічні, технічні, кадрові, фінансові та інформаційні ресурси. Це, як видається, дало б змогу окреслити одну з важливих проблем їх функціонування на перспективу – забезпечення економного та найбільш раціонального використання всіх видів ресурсів.

2. Провівши узагальнення теоретичних підходів до визначення категорії «ресурси підприємства» залежно від об'єкта і предмета дослідження та запропонувавши авторське визначення в цьому понятті дисертант не уточнює, кінцевий склад конкурентоздатних ресурсів переробних підприємств, який залежить від властивостей, якими вони наділені. На наш погляд, робота виграла б, якби автор окреслив власну позицію у даній площині.

3. У дисертаційному дослідженні автором всебічно й ґрунтовно проаналізовано показники оцінки ресурсного потенціалу та визначено тенденції розвитку системи стратегічного управління ресурсами переробних підприємств. Проте, на нашу думку, наведений аналіз можна було б дещо скоротити та

узагальнити, але виділивши при цьому основні тенденції та технологічні чинники впливу на цей розвиток.

4. Дисертант слушно наголошує на необхідності удосконалення методів оцінки впливу ризиків на вибір системи управління ресурсами промислового підприємства, пропонуючи інструментарій та авторський напрям її розвитку. Водночас запропонована автором система показників може бути доповнена шляхом їхнього структурування за напрямками виділення витратних, доходних, часових, структурних показників, а також використання якісних та кількісних показників активності.

5. На наш погляд, дисертаційна робота значно виграла б, якби методіку аналізу ресурсів підприємства автором дисертації було доповнено визначенням конкретних етапів системи матеріальної та моральної зацікавленості у раціональному ресурсокористуванні та охарактеризовано відповідні аналітичні методи й показники, що найбільшою мірою відповідають завданням цього аналізу.

6. Привабливою видається позиція автора щодо пошуку нових ефективних форм і методів створення додаткових каналів надходження потенційних ресурсів підприємств. Однак, при цьому, на нашу думку, в дисертації недостатньо уваги приділено питанням особливостей даного процесу на підприємствах досліджуваної галузі та висвітленню зарубіжного досвіду у зазначеній царині.

Проте, відмічаючи певні дискусійні моменти та недоліки, необхідно зазначити, що вони не мають принципового характеру стосовно загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи виконаної на належному науковому рівні, не знижують наукової та практичної цінності поданих в ній висновків і рекомендацій.

7. Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».

Дисертація Мельник О.М. «Удосконалення системи стратегічного управління ресурсами переробних підприємств» виконана українською мовою,

оформлена у відповідності зі встановленими вимогами та являє собою завершену науково-дослідну роботу, що виконана на достатньо високому науково-теоретичному рівні. Структура дисертаційної роботи є логічно побудованою та забезпечує охоплення значного масиву статистичної інформації. Отримані в процесі дослідження автором дисертації результати характеризуються науковою новизною та мають практичну цінність.

8. Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації

Автореферат за структурою та оформленням відповідає встановленим вимогам. Зміст автореферату ідентично відображає основні положення, висновки та пропозиції, що містяться у дисертації.

9. Загальний висновок.

Ознайомлення з дисертаційною роботою, авторефератом, публікаціями Мельник О.М. надає всі підстави для висновку про те, що в процесі виконання дисертаційного дослідження його автором були отримані нові науково-обґрунтовані теоретичні результати, які вирішують важливе наукове та прикладне завдання щодо вдосконалення системи стратегічного управління ресурсами переробних підприємств.

За змістом, оформленням і рівнем наукової новизни дисертація відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 і 14 Порядку присудження наукових ступенів, а її автор Мельник Олена Миколаївна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
проректор з навчальної роботи
Подільського державного
аграрно-технічного університету
Міністерства освіти і науки України

Підпис офіційного опонента засвідчує
вчений секретар

І.А. Ясінецька

О.Т. Кобернюк